

УДК 376.1

ЧЖАН Ювень

аспірант кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61168
E-mail: zyw0627@icloud.com

**МЕТОДИ, ФОРМИ, ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ
ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ
КИТАЙСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТІВ**

Анотація. У статті відображено результати аналізу досвіду формування полікультурної компетентності у студентів китайських університетів. Установлено, що окремі аспекти зазначеної проблеми досліджували Г. Ауернхаймер, Д. Бенкс, О. Зеленська, Лю Мейхуй, Чжан Цзяньчен та ін. Мета статті – презентувати результати аналізу основних методів, форм, засобів досвіду формування полікультурної компетентності у студентів китайських університетів.

У дослідженні з'ясовано, що в китайських університетів використовуються цілий арсенал різних методів, форм, засобів формування полікультурної компетентності студентів. Так, майбутні фахівці оволодівають зазначеною компетентністю на лекційних та семінарських заняттях з багатьох навчальних дисциплін, беруть участь у проведенні науково-дослідної діяльності з відповідної тематики, у тому числі в роботі наукових центрів та інститутів міжнародної та порівняльної освіти університетів. Студенти вивчають наукові праці зарубіжних авторів з історії, філософії, соціології, культурології, психології, культурології, політології, педагогіки та інших наукових галузей, твори мистецтва. Важливу роль у формуванні полікультурної компетентності студентів виконують організація їх стажування в університетах та інших організаціях у різних країнах світу.

В університетах також регулярно проводять науково-практичні конференції та семінари, майстер-класи відомих зарубіжних фахівців, викладають курси та цикли лекцій з відповідної проблематики. Під час проведення позааудиторної виховної роботи в китайських університетах викладачі теж значну увагу приділяють питанню формування полікультурної компетентності студентів. Так, з цією метою проводять різні заходи: лекції, зустрічі з відомими фахівцями з різних країн, «круглі столи», творчі зустрічі, фестивалі культури тощо. Отже, визначено, що в китайських університетах ефективно застосовуються різні методи, форми, засоби формування

© Чжан Ювень, 2019

полікультурної компетентності студентів. Накопичений досвід можна творчо застосовувати в українських університетах. У подальших наукових розвідках передбачається виявити перспективи використання цього досвіду в Україні.

Ключові слова: методи, форми, засоби, полікультурна компетентність, студент, університет, КНР.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. В останні роки спостерігається постійне зростання інтенсивності комунікативних контактів між представниками різних країн, причому можливість ефективної взаємодії між людьми значною мірою визначається рівнем сформованості полікультурної компетентності кожного учасника. Тому перед університетами різних країн постає актуальна необхідність у формуванні полікультурної компетентності студентів, причому для забезпечення ефективності цього процесу значну цінність представляють теоретичні та практичні доробки зарубіжних фахівців з окресленого питання. Зокрема, між Україною та КНР сьогодні існують тісні економічні, наукові й освітні зв'язки. Відтак для українських педагогів стане в нагоді наукові ідеї та практичний досвід китайських викладачів, бо накопичені педагогічні напрацювання можна творчо застосовувати в умовах української освітньої практики, що зумовлює доцільність докладного вивчення методів, форм, засобів формування полікультурної компетентності у студентів китайських університетів.

Аналіз попередніх досліджень. Як встановлено в дослідженні, ученими проаналізовано різні питання, пов'язані з процесом формування полікультурної компетентності студентів, у тому числі такі: теоретичні засади здійснення полікультурної освіти (Г. Ауернхаймер, Д. Бенкс, М. Беннет, Р. Хенві та ін.), вимоги до створення полікультурного освітнього простору (В. Борисенков, О. Ковальчук, Л. Садикова, Е. Тейлор, Чжан Мейяо та ін.), шляхи формування полікультурної компетентності у студентської молоді (В. Вихрова, М. Красовицький, В. Кузьменко, Чжан Женьцзе, Чжан Мейяо, Чжен Цзиньчжоу та ін.), визначення структури та змісту полікультурної компетентності особистості (О. Зеленська, Лю Мейхуй, Чжан Дунлян, Чжан Цзяньчен, Юань Жуї та ін.). Як свідчать результати проведених наукових розвідок, ученими не проводився системний аналіз досвіду організації процесу формування зазначеної компетентності у студентської молоді у вищій школі Китаю.

Мета статті – презентувати результати аналізу основних методів, форм, засобів формування полікультурної компетентності у студентів китайських університетів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Як визначено в дослідженні, у Китаї ідея полікультурності реалізується достатньо давно. Зокрема, на Всесвітньому форумі з порівняльної педагогіки, який проходив у Пекіні в 2002 р., було констатовано, що в Китаї співіснують два різні підходи до здійснення освіти: з позиції загальнонаціональної культури та з позицій безлічі культур етнічних меншин, тому особливості цих культур важливо враховувати кожному педагогу в процесі навчання й виховання китайської молоді.

Очевидно, що після зазначеного форуму пройшло вже багато років, впродовж яких Китай активно інтегрується у всесвітній простір. Тому з кожним роком проблема формування полікультурної компетентності китайської молоді набуває все більшої актуальності, а як наслідок – підвищується увага до неї з боку викладачів китайських університетів [1; 2]. У провідних нормативних документах КНР (Конституція Китайської народної республіки, «Закон про вищу освіту в Китайській народній Республіці» тощо) теж наголошується, що залучення учнів та студентів до ідей мультикультуралізму є актуальною потребою сьогодення.

Під час проведення дослідження з'ясовано, що в китайських університетів використовуються цілий арсенал різних методів, форм, засобів формування полікультурної компетентності студентів. Так, свою лепту в підвищення рівня сформованості цієї компетентності в майбутніх фахівців різних спеціальностей вносить вивчення ними відповідних навчальних курсів. Зокрема, майбутні фахівці оволодівають різними аспектами зазначеної компетентності на лекційних, семінарських, практичних заняттях з багатьох навчальних дисциплін («Теорія історії та історія», «Дипломатія», «Література та мистецтво», «Журналістика», «Мистецтво та гуманітарні науки», «Соціальні науки і менеджмент», «Політологія», «Психологія», «Педагогіка», «Порівняльна педагогіка» тощо), при цьому кількість таких навчальних дисциплін з року в рік тільки збільшується.

Зазначимо, що чільне місце у формуванні полікультурної компетентності майбутніх фахівців займає також залучення їх до участі в проведенні науково-дослідної діяльності з окресленої проблематики. У світлі цього доцільно зауважити, що при багатьох китайських університетах створені наукові центри чи навіть інститути міжнародної та порівняльної освіти, які цілеспрямовано вивчають актуальні проблеми порівняльної педагогіки, причому значну увагу працівники цих центрів приділяють дослідженню проблеми реалізації ідеї полікультурності в різних державах. Зазначимо, що кількість таких центрів та інститутів при китайських університетів постійно зростає.

Варто відзначити, що проблематика досліджень у царині порівняльної педагогіки в різних університетах має свою специфіку. Так, Інститут міжнародної та порівняльної освіти Пекінського педагогічного університету проводить наукові пошуки, присвячені розвитку культурних традицій різних народів та розкриттю взаємозв'язку між цими традиціями та процесом модернізації освіти в різних країнах. Беручи активну участь у дослідній діяльності цього інституту, студенти університету вивчають праці зарубіжних учених з історії, філософії, соціології, культурології, психології, культурології, політології, педагогіки та інших наукових галузей, а також праці зарубіжних прозаїків, поетів, твори інших видів мистецтва. Крім того, такі центри та інститути регулярно організують стажування китайських студентів в зарубіжних університетах та інших організаціях, що дає молодим людям змогу краще ознайомитися з різними освітніми системами та культурними традиціями. Після повернення додому студенти виступають перед іншими представниками університетів з доповідями та презентаціями про результати свого стажування, що дає змогу творчо впроваджувати виявлені за кордоном цінні освітні доробки в китайських університетах.

Так, у травні 2019 р. для студентів та викладачів Пекінського університету проводився захід «Між мріями та реальністю: стажування в ООН». Він був присвячений звітам студентки філософського факультету Сю Сюаньлінг і студента Школи міжнародних досліджень факультету міжнародних відносин Чен Чженкуна, які проходили стажування в Організації Об'єднаних Націй. Варто відзначити, що цим стажуванням передувала сумлінна робота названих студентів в галузі полікультурної освіти.

Так, два роки тому Сю Сюаньлінг пройшла спеціальний літній курс у Мюнхенському університеті. Саме в той час вона мала змогу відвідати Віденський офіс ООН як одного з чотирьох глобальних штаб-квартир ООН та отримати первинний досвід вирішення різних питань, пов'язаних із налагодженням зв'язків у сфері глобального управління та з міжнародними організаціями. Пізніше, навчаючись у бакалавраті, студентка пройшла курс «Теорія та практика міжнародних організацій», який викладав професор Га Вей. Підкреслимо, що серед слухачів курсу були студенти з різних країн (США, Франція, Росія, Німеччина, Японія, Південна Корея тощо), тобто молоді люди виростили в різних культурних середовищах. Тому на заняттях під час обговорення різних проблемних питань міжнародної політики розгорталися запеклі дискусії між членами групи, що примушувало студентів вчитися поважати точки зору своїх опонентів. Такий досвід полікультурного спілкування став Сю Сюаньлінг в нагоді для успішного проходження стажування в майбутньому.

Інший студент – Чен Чженкун – теж ретельно готувався до стажування. Зокрема, раніше він прослухав курс «Вступ до Європейського Союзу», який читав професор Ліан Йору. Саме після вивчення цього курсу студент вирішив внести свою лепту в справу підтримки довгострокового миру між країнами, тому він вирішив пройти стажування в ООН.

Уточнимо, що представники наукового центру Східно-Китайського педагогічного університету вивчають організацію та змісту освіти в різних країнах та здійснює їх порівняння. Причому особливу увагу вони приділяють аналізу освітніх програм, планів, підручників, а також узагальненню передового педагогічного досвіду в середній та вищій школі різних країн.

Як встановлено в дослідженні, багато центрів та інститутів міжнародної та порівняльної освіти китайських університетів вивчають освітню спадщину окремих держав (США, Британія, Японія тощо) чи групи близьких за географічним розташуванням країн. Наприклад, об'єктом дослідження працівників наукового центру Чжецзянського університету є теоретичні та практичні доробки британських науковців та педагогів. При цьому недавно в Чжецзянському педагогічному університеті було створено ще один науковий центр з порівняльної педагогіки, дослідники якого фокусують свою увагу на вивченні освітніх систем африканських країн. Зазначимо, що науковий центр Північно-Східного університету досліджує теорію та практику освіти в Японії та Південній Кореї. У свою чергу, у науковому центрі Південно-Китайського педагогічного університету проводяться наукові розвідки, присвячені узагальненню й систематизації цінних напрацювань педагогів країн Південно-Східної Азії, а також Гонконгу, Макао та Тайваню [8].

Варто зауважити, що для можливості поширення нових цінних теоретичних ідей реалізації полікультурності та опрацьованого зарубіжного практичного освітнього досвіду в університетах регулярно проводять науково-практичні конференції та семінари, організують зустрічі з відомими зарубіжними освітянами та їх майстер-класи для студентів, запрошують обізнаних фахівців, які читають курси та цикли лекцій, у тому числі з актуальних проблем порівняльної педагогіки. У багатьох університетах також випускаються спеціальні наукові журнали з порівняльної педагогіки («Дослідження в галузі закордонної освіти», «Закордонна початкова та середня освіта», «Порівняльні педагогічні дослідження» тощо). Залучення студентів до участі в науково-практичних конференціях і семінарах, відвідування молодими людьми лекцій з відповідної тематики, майстер-класів відомих зарубіжних фахівців є ефективним способом формування в китайській молоді полікультурної компетентності [3-7].

У в процесі організації позааудиторної виховної роботи зі студентами китайських університетів викладачі теж значну увагу приділяють питанню формування полікультурної компетентності особистості. Зокрема, з цією метою в університетах проводилися різні виховні заходи: лекції, зустрічі з відомими фахівцями з різних країн, «круглі столи», творчі зустрічі тощо. Так, значний інтерес у студентів Пекінського університету викликали такі заходи: творча зустріч на тему «Пізнай себе, зрозумій світ», фестиваль культури, конкурс студентських спікерів, форум молодіжної національної політики Пекінського університету тощо.

Відзначимо, що в Пекінському університеті чільне місце у формуванні полікультурної компетентності студентів займає Міжнародна асоціація спілкування студентів (SICA). Її члени надають оперативну допомогу іноземним студентам, допомагають створювати та впроваджувати мовні партнерські програми, проводять кожного року Міжнародний фестиваль культури, а також налагоджують різні комунікативні зв'язки з іноземними студентами. Зокрема, студенти беруть участь у таких найвпливовіших студентських проектах-форумам: FACES, що виконує важливу роль у розбудові різнопланових взаємозв'язків між Китаєм та США; JING Forum, що сприяє розбудові комунікаційних контактів між КНР та Японією; CAMEL, що сприяє інтенсифікації мультикультурного обміну між Китаєм та Аравією тощо.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, можна підсумувати, що в китайських університетах ефективно застосовуються різні методи, форми, засоби формування полікультурної компетентності студентів. Накопичений досвід можна творчо застосовувати в українських університетах. У подальших наукових розвідках передбачається виявити перспективи використання цього досвіду в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. 张燕萍, 多元文化教育在中国. URL: <https://www.xzbu.com/8/view-6641128.htm>.
2. 張艷萍, 多元文化教育文献综述. URL: <https://wenku.baidu.com/view/9da3b8024b7302768e9951e79b89680203d86b32.html>.
3. 生兆欣. 垦拓之路: 改革开放后的中国比较教育发展分析[J]. 比较教育研究, 2008, 12: 7-12.
4. 生兆欣. 比较教育方法论中国学者倡导的观点[J]. 全球教育. 展望, 2008, 37(1): 62-66.

5. 顾伟泉.
《比较教育研究》计量评价与比较教育研究发展现状分析[J].
比较教育研究, 2005, 3: 81-85.
6. 顾伟泉.
《比较教育研究》计量评价与比较教育研究发展现状分析[J].
比较教育研究, 2005, 3: 81-85.
7. 顾明远, 闾阅等. 改革开放 30 年中国比较教育的重建和发展 [J].
比较教育研究, 2008, 12: 1-6.
8. 高东慧. 中国比较教育的发展现状分析. 教育进展. 2011, 1: 103-107.
URL: <http://dx.doi.org/10.12677/ae.2011.1302>.

Стаття надійшла до редакції 05.06.2019.

ЧЖАН Ювень

аспирант кафедри общей педагогики и педагогики высшей школы,
Харковский национальный педагогический университет имени
Г. С. Сковороды

ул. Валентиновская, 2, г. Харьков, Украина, 61000

E-mail: zyw0627@icloud.com

МЕТОДЫ, ФОРМЫ, СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ ПОЛИКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ КИТАЙСКИХ УНИВЕРСИТЕТОВ

Резюме. В статье отражены результаты анализа опыта формирования поликультурной компетентности студентов китайских университетов. Установлено, что отдельные аспекты данной проблемы исследовали Г. Ауернхаймер, Д. Бэнкс, А. Зеленская, Лю Мейхуй, Чжан Лю Мэйхуа Чжан и др. Цель статьи – представить результаты анализа основных методов, форм, средств опыта формирования поликультурной компетентности студентов китайских университетов.

В исследовании установлено, что в китайских университетов используются целый арсенал различных методов, форм, средств формирования поликультурной компетентности студентов. Так, будущие специалисты овладевают указанной компетентностью на лекционных и семинарских занятиях по многим учебным дисциплинам, принимают участие в проведении научно-исследовательской деятельности по соответствующей тематике, в том числе в работе научных центров и институтов международного и сравнительного образования университетов. Студенты изучают научные труды зарубежных авторов по истории, философии, социологии, культурологии, психологии, культурологии, политологии, педагогике и других научных отраслей, произведения искусства. Важную роль в формировании поликультурной компетентности

студентов выполняет организация их стажировки в университетах и других организациях в разных странах мира.

В университетах также регулярно проводят научно-практические конференции и семинары, мастер-классы известных зарубежных специалистов, преподают курсы и циклы лекций по соответствующей проблематике. Во время проведения внеаудиторной воспитательной работы в китайских университетах преподаватели тоже значительное внимание уделяют вопросу формирования поликультурной компетентности студентов. Так, с этой целью проводят различные мероприятия: лекции, встречи с известными специалистами из разных стран, «круглые столы», творческие встречи, фестивали культуры и т. п. Итак, определено, что в китайских университетах эффективно применяются различные методы, формы, средства формирования поликультурной компетентности студентов. Накопленный опыт можно творчески применять в украинских университетах. В дальнейших научных исследованиях предполагается выявить перспективы использования этого опыта в Украине.

Ключевые слова: методы, формы, средства, поликультурная компетентность, студент, университет, КНР.

ZHANG Youwen

post-graduate student of the General Pedagogy and Pedagogy of the Higher School Department, G. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University
Valentinovskaya str., 2, Kharkiv City, Ukraine, 61168

E-mail: zyw0627@icloud.com

METHODS, FORMS, WAYS OF FORMING MULTICULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS OF CHINESE UNIVERSITIES

Summary. The article is devoted to the analysis of the experience of forming multicultural competence in students of Chinese universities. It was established that these universities use a whole arsenal of different methods, forms, ways of formation of students of the specified competence. Among them are the following: lectures and seminars in different disciplines, research work, and master classes of well-known foreign experts, creative meetings, and cultural festivals of internships abroad, forums and more.

Keywords: methods, forms, tools, multicultural competence, student, university, PRC.

Abstract. Introduction. Today, there is an increase in the intensity of communication between representatives of different countries, with the possibility of effective interaction between people largely determined by the level of multicultural competence. Therefore, it is appropriate to study and summarize the experience of forming multicultural competence among university students from different countries, in particular in the PRC.

Analysis of publications. It was defined in the study that some aspects of this problem were investigated by G. Auernheimer, D. Banks, O. Zelenskaya, Liu Mayhui, Zhang Jiancheng, and others. According to the results of the scientific researches, the scientists did not carry out a systematic analysis of the experience of organizing the process of formation of the specified competence in student youth in the Chinese high school. **The purpose of the article** is to present the results of the analysis of the basic methods, forms, ways of forming multicultural competence of students of Chinese universities.

The results. During the research it was found out that Chinese universities use an arsenal of different methods, forms, ways of forming multicultural competence of students. For example, future specialists acquire different aspects of the specified competence in lectures and seminars in many disciplines, participate in conducting research activities on relevant topics, including the work of research centers and institutes of international and comparative education of universities. The students study the scientific works of foreign authors in history, philosophy, sociology, cultural studies, psychology, cultural studies, political science, pedagogy and other scientific fields, works of art. An important role in forming the multicultural competence of students is played by the organization of their internships at universities and other organizations in different countries of the world. Universities also regularly hold the scientific-practical conferences and seminars, read courses and lecture cycles, organize meetings with renowned foreign educators and their master classes for students. When organizing extracurricular educational work at Chinese universities, teachers also pay considerable attention to the issue of students' multicultural competence formation. Thus, various events are held for this purpose: lectures, meetings with well-known specialists from different countries, "round tables", creative meetings, cultural festivals, etc.

The conclusion. In Chinese universities, various methods, forms and ways of forming students' multicultural competence are effectively applied. The experience gained can be creatively applied at Ukrainian universities. Further the scientific exploration is expected to reveal the prospects of using this experience in Ukraine.

REFERENCES

1. 张燕萍, 多元文化教育在中国. URL: <https://www.xzbu.com/8/view-6641128.htm>.
2. 張艷萍, 多元文化教育文献综述. URL: <https://wenku.baidu.com/view/9da3b8024b7302768e9951e79b89680203d86b32.html>.
3. 生兆欣. 垦拓之路: 改革开放后的中国比较教育发展分析[J]. 比较教育研究, 2008, 12: 7-12.

4. 生兆欣. 比较教育方法论中国学者倡导的观点[J]. 全球教育. 展望, 2008, 37(1): 62-66.
5. 顾伟泉.
《比较教育研究》计量评价与比较教育研究发展现状分析[J]. 比较教育研究, 2005, 3: 81-85.
6. 顾伟泉.
《比较教育研究》计量评价与比较教育研究发展现状分析[J]. 比较教育研究, 2005, 3: 81-85.
7. 顾明远, 阚阅等. 改革开放 30 年中国比较教育的重建和发展 [J]. 比较教育研究, 2008, 12: 1-6.
8. 高东慧. 中国比较教育的发展现状分析. 教育进展. 2011, 1: 103-107.
URL: <http://dx.doi.org/10.12677/ae.2011.1302>.
(переклад англійською – авторський)